

Posudek na bakalářskou esej

Kristýna Bernatová, Štědrý den ve středočeské vesnici pohledem dvou generací. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Praha 2015, 61 stran textu + přílohy (s. 62-66).

Autorka pro svou bakalářskou práci zvolila klasické etnografické téma kalendářních obřadů, přičemž se v rámci vánočních svátků soustředila především na Štědrý den, respektive večer ve vesnickém prostředí jedné středočeské obce. V rámci nepřeborné škály témat, které s vánočními svátky souvisejí, si Kristýna Bernatová rozumně zvolila jeden dílčí problém, u něhož se snažila -i když s určitými přesahy- zůstat po celou dobu – od přípravy přes terénní výzkum až do závěrečné kompletace textu.

Jako základní cíl si vytýčila „podat reflexi oslavy Štědrého dne v jedné konkrétní středočeské vesnici pohledem dvou generačních skupin, a to generace prarodičů a generace vnuků“. Důležité bylo, že oslovení zástupci těchto dvou skupin byli v přímém příbuzenském vztahu.

Svou bakalářskou esej koncipovala autorka spolu s úvodem a závěrem do celkem devíti kapitol. Za jasně formulovaným úvodem (kapitola první – s. 1-3) nejprve vymezila základní pojmy (kapitola druhá – s.4-9) jako svátek, rituál, tradice, zvyky a obyčeje. Ve stručném exkurzu se věnovala původu a historii vánoc i vánocům v současnosti (kapitola třetí – s.10-13). Dále se soustředila na samotný Štědrý den, respektive večer jako vrchol adventu a v souvislosti s tím sledovala vedle vánočních symbolů a zvyků v současnosti (kapitola pátá – s. 17-20) také vánoční jídelníček a jeho současnou podobou (kapitola šestá – s. 21-26).

Druhou polovinu bakalářské eseje věnovala Kristýna Bernatová charakteristice svého metodického přístupu, který použila ke splnění vytýčeného cíle a následné analýze získaných dat. Nejprve autorka zopakovala cíl svého výzkumu a jasně zformulovala jednotlivé výzkumné otázky, následně zdůvodnila svoji výzkumnou strategii a popsala techniku sběru dat. Dále uvedla svůj postup při výběru výzkumného vzorku a přiblížila prostředí výzkumu. A v neposlední řadě se soustředila na zvolený způsob vyhodnocování výzkumem shromážděných dat a jejich interpretaci (kapitola sedmá s. 27-32). Stěžejní částí předkládané bakalářské práce je pak vlastní analýza dat, která autorka získala v rámci svého terénního výzkumu. Při této analýze se autorka cíleně soustředila na tři hlavní problémové roviny (1. průběh samotné oslavy Štědrého dne, 2. vánoční zvyky a tradice a jejich dodržování a předávání (přebírání) v rámci příbuzenské skupiny a 3. význam oslavy Štědrého dne pro oslovené věkově rozdílné skupiny informátorů), přičemž svá zjištění dokládala vhodně volenými přímými výroky informátorů. V poslední číselně označené části textu (kapitola devátá – s. 56-58) pak autorka přehledně a pro čtenáře srozumitelně shrnula výsledky, k nimž na základě analýzy a interpretace vlastním výzkumem shromážděných dat dospěla.

Nedílnou součástí bakalářské eseje Kristýny Bernatové je seznam použitých zdrojů (s. 59-61) a přílohová část sestávající z výběru otázek k rozhovorům, tabulkového přehledu a charakteristiky informátorů, zděděného receptu jedné z informátorek na tradiční vánoční vanilkové rohlíčky a dvou fotografií (vánoční stromek a prostřený štedrovečerní stůl) věnovaných dalšími informátory.

Bakalářská esej Kristýny Bernatové vykazuje jako celek logickou strukturu, v tzv. teoretické části se opírá o relevantní literaturu, a to od některých výrazně odborných textů (s nimiž pro autorku jako studentku bakalářského studia nebylo určitě snadné se seznámit) až po některé texty pro širší veřejnost. Z ohromného množství nejruznějších zdrojů nebyl výběr jistě jednoduchý. Za nejcennější z předloženého textu je však třeba považovat tzv. praktickou část, kde autorka prokázala, že si nejen dovede vytýčit základní cíl bakalářské eseje, ale je i schopna najít cesty k jeho řešení (kvalitativní výzkumnou strategii), stejně jako podat čtenáři krok po kroku, jak na této cestě uspěla. Ohodnotit je třeba rovněž závěrečné shrnutí, kde jsou zjištěné výsledky formulovány věcně, střízlivě a především odpovídají (v hlavní rovině generačního srovnání) konkrétním výzkumem shromážděným a následně analyzovaným datům. A to přesto, že autorka v závěru nezohlednila vzdělanostní, respektive sociální strukturu výzkumného vzorku. Zjištěné závěrečné výsledky sice nejsou nijak zásadní, nicméně je třeba vyzdvihnout, že se autorce podařilo doložit (na jejím výzkumném vzorku) trend opouštění dříve v průběhu Štědrého dne pevně ukotveného zvyku, a to návštěvy hrobů předků. Dále autorka zaznamenala dílčí specifické názory mladé generace informátorů jako v případě dvaadvacetiletého studenta, který konstatoval, že přes všechny inovace, o které usiluje jeho sestra, „nakonec vždycky nejvíc chutná to klasický cukroví“.

Formální stránka předkládané práce je na velmi dobré úrovni, jak úpravou, tak přehledností. Text nevykazuje obvyklé chyby jako překlepy, vynechávky atd. což souvisí s tím, že autorka přistoupila k psaní své závěrečné práce zodpovědně a s dostatečnou časovou rezervou a svědčí to rovněž o její pracovitosti a pečlivosti. Jazyková stránka je též na slušné úrovni. Ocenit je třeba důsledně jednotně vedený poznámkový aparát a veškeré náležitosti u bibliografických údajů.

Závěrem lze konstatovat, že předložená bakalářská esej Kristýny Bernatové odpovídá veškerým požadavkům, které jsou na tento typ závěrečných studentských prací kladeny a doporučuji ji proto k obhajovacímu řízení. Navrhuji hodnocení (podle průběhu obhajoby) na pomezí mezi velmi dobře až výborně.

28. května 2015

Miloslava Turková